

Тютюнник С. В.

к.е.н., доцент, доцент кафедри організації обліку та аудиту,

Ткаченко А. О.

здобувач вищої освіти ступеня магістр спеціальності «Облік і оподаткування»

Полтавська державна аграрна академія

м. Полтава, Україна

ПОКАЗНИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Найбільш значною частиною активів підприємства є запаси. Вони займають домінуючу позицію у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності, їх облік і оцінка впливає на результати господарської діяльності підприємства та на розкриття інформації про його фінансовий стан. Впровадження у виробництво нової техніки, досконалішої технології, механізація і автоматизація виробничих процесів, раціональна організація матеріально-технічного забезпечення та збуту готової продукції, здійснення інших заходів, які сприяють режиму дотримання економії у витратах на виробництво і скорочення тривалості виробничого циклу, забезпечують прискорення обігу оборотних активів [2].

Сучасні умови функціонування сільськогосподарських підприємств перетворюють процес оцінки ефективності використання оборотних активів на самостійну ділянку аналітичної роботи, результати якої можна використовувати як інформаційну базу при ухваленні стратегічних управлінських рішень так і при формуванні механізму управління фінансовим станом підприємства, посиленні його конкурентних позицій на ринках збуту [1]. Для успішного функціонування підприємства на ринку методична оцінка ефективності використання його оборотних активів є об'єктивною необхідністю, яка дає можливість виявити сильні та слабкі місця підприємства, удосконалити його потужності та виявити приховані потенційні можливості. Ефективність використання оборотних активів істотно впливає на результати господарської діяльності, тому І. Ю. Велкова

виділяє такі економічні показники (табл. 1) [3].

Таблиця 1

Показники ефективності використання оборотних активів

Показники	Алгоритм розрахунку	Економічна сутність
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	$\frac{\text{Виручка від реалізації продукції}}{\text{Середній залишок оборотних активів за період}}$	Коефіцієнт оборотності показує число обертів здійснених оборотними активами підприємства за період (зазвичай за рік), або, що те ж саме – обсяг реалізованої продукції в розрахунку на 1 грн оборотних активів.
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	$\frac{\text{Середній залишок оборотних активів за період}}{\text{Виручка від реалізації продукції}}$	Показник зворотний коефіцієнту оборотності: це сума оборотних активів, авансованих на 1 грн виручки від реалізації продукції. Чим менший коефіцієнт завантаження, тим ефективніше використовуються оборотні активи.
Коефіцієнт прибутковості оборотних активів	$\frac{\text{Величина прибутку від реалізації продукції}}{\text{Середній залишок оборотних активів за період}}$	Характеризує величину прибутку, що припадає на одну грошову одиницю вартості оборотних активів.
Тривалість одного обороту	$\frac{360}{\text{Коефіцієнт оборотності оборотних активів}}$	Це середній час (в днях), за який підприємству повертаються його вкладення в оборотні активи у вигляді виручки від реалізації продукції. Зменшення тривалості обороту свідчить про поліпшення використання оборотних активів. Прискорення оборотності оборотних активів можна оцінити по їх абсолютному і відносному вивільненню з обороту.
Сума вивільнення оборотних активів за рахунок прискорення оборотності	$(\text{Виручка від реалізації продукції у звітному періоді} \div 360) * (\text{Середня тривалість одного обороту в базовому періоді} - \text{Середня тривалість одного обороту в звітному періоді})$	Зменшення тривалості обороту свідчить про поліпшення використання оборотних активів. Прискорення оборотності оцінюють по їх абсолютному і відносному вивільненню з обороту. Під абсолютним вивільненням розуміється зниження суми оборотних активів у поточному році порівняно з попереднім при тому ж обсязі реалізації продукції або при його збільшенні. Відносне вивільнення має місце, коли темпи зростання обсягів продажу випереджають темпи зростання оборотних активів. Тобто меншим обсягом оборотних активів забезпечується більша виручка.
Матеріаломісткість виробленої на підприємстві продукції	$\frac{\text{Матеріальні витрати}}{\text{Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)}}$	Характеризує рівень використання матеріальних оборотних фондів і показує скільки матеріальних ресурсів використано в процесі виробництва одиниці продукції.

Специфічні показники ефективності використання оборотних активів сільськогосподарських підприємств наведено у табл. 2 [3].

Таблиця 2

**Специфічні показники ефективності використання оборотних активів
сільськогосподарських підприємств**

Показники	Алгоритм розрахунку	Економічна сутність
Коефіцієнт оборотності оборотних активів сільськогосподарських підприємств	$\frac{\text{Виручка від реалізації продукції} + \text{Вартість молодняка, переведеного до основного стада} - \text{Вартість проданої худоби}}{\text{Середній залишок оборотних активів за період}}$	<p>Коефіцієнт оборотності показує число обертів здійснених оборотними активами підприємства за період (зазвичай за рік), або, що те ж саме – обсяг реалізованої продукції в розрахунку на 1 грн оборотних активів.</p> <p>Прискорення оборотності можливе або при збільшенні виходу продукції на одиницю оборотних активів, або при зменшенні обсягу оборотних активів, необхідних для виробництва такої ж кількості продукції.</p>
Витрати насіння на 1 ц зібраного врожаю	$\frac{\text{Загальні витрати насіння}}{\text{Обсяг зібраного врожаю у центнерах}}$	Характеризує витрати насіння у розрахунку на 1 ц зібраного врожаю.
Витрати кормів в розрахунку на одиницю виробленої продукції	$\frac{\text{Загальні витрати кормів}}{\text{Обсяг виробленої продукції}}$	Розраховується окремо за кожною групою та видом худоби та птиці, а також на одну умовну голову. Ці показники характеризують рівень годівлі сільськогосподарських тварин
Коефіцієнт ефективності планування оборотних активів	<p>Фактичні залишки <u>оборотних активів</u></p> <p>Заплановані залишки за кожною складовою структури оборотних активів</p>	Цей коефіцієнт допомагає розрахувати кількість оборотних активів, необхідних для ефективного та безперервного виробництва.
<p>Коефіцієнт збереження залишку оборотних активів:</p> <p>– коефіцієнт зміни вартості оборотних активів</p> <p>– коефіцієнт втрати властивостей</p>	<p>Коефіцієнт зміни вартості залишку оборотних активів *</p> <p>Коефіцієнт втрати властивостей.</p> <p>Залишки оборотних <u>активів</u></p> <p>Процентне відношення інфляції за період чи зміну кон'юнктури на ринку.</p> <p>Кількість оборотних <u>активів</u></p> <p>Природний убуток оборотних активів за аналізований період</p>	Характеризує ефективність використання оборотних активів з подальшим використанням їх у виробничому процесі з урахуванням втрати ними певних властивостей

Таким чином, у табл. 1 наведено основні показники ефективності використання оборотних активів. Але з метою більш комплексного оцінювання необхідно розрахувати показники для окремих складових оборотних активів (табл. 2). Важливо зазначити, що для сільськогосподарських підприємств деякі з вищезазначених показників розраховуються за методикою яка відображає специфіку галузі.

Враховуючи, що сезонні залишки запасів створюються в галузях, де сировина та товари надходять протягом року нерівномірно, отже, для сільськогосподарських підприємств необхідно не лише планувати залишки оборотних активів, але й треба вміти управляти ними. Саме для цього доцільно ввести коефіцієнт ефективності планування оборотних активів.

Отже, в результаті проведених досліджень, можна зробити висновок, що у теперішній час економісти вважають за доцільне оцінювати ефективність використання оборотних активів підприємства шляхом вибору декількох найважливіших показників. Тому, що сільське господарство – це пріоритетна галузь національної економіки України, а ефективне використання оборотних активів сприяє зниженню собівартості продукції та зростанню рентабельності агропромислового виробництва, а отже і підвищенню рівня економіки.

Список використаної літератури

1. Білик М. Д. Фінансовий аналіз : навч. посібник / Білик М. Д., Павловська О. В. Притурен Н. М. – К. : КНЕУ, 2007. – 592 с.
2. Бондаренко О. С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств [Текст] / О. С. Бондаренко // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 4. – С. 40-44.
3. Велкова І. Ю. Сучасні методики розрахунку показників ефективності використання оборотних активів підприємств / І. Ю. Велкова // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – №1 (48). – С. 46-51.